

Finançament ètic i sostenibilitat

[27] Guies d'educació ambiental

1 Per què una guia de finançament ètic i sostenibilitat? [4]

Sostenibilitat, estalvi i inversió [4]

És possible vetllar pels nostres interessos econòmics i al mateix temps vetllar per la sostenibilitat? [5]

El finançament ètic i el Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat de l'Ajuntament de Barcelona [5]

2 Les inversions financeres convencionals i les inversions ètiques [6]

Què fan les entitats financeres amb els nostres diners? [6]

Què volem fer nosaltres amb els nostres diners? [6]

Què és la banca ètica? [7]

Què són les finances ètiques? [7]

Són sostenibles les finances ètiques? [7]

El naixement dels bancs ètics [7]

La selecció d'inversions sostenibles [8]

Els criteris de selecció d'inversions [9]

La banca ètica a l'actualitat [9]

Els bancs ètics d'arreu del món [10]

3 Inversions ecològiques, socials, sostenibles i democràtiques [12]

Inserció laboral i medi ambient [12]

El desenvolupament dels microcrèdits [13]

Fons d'inversió i de pensions, ètics i ecològics [14]

4 Quan estalvies ... [15]

Fes inversions sostenibles [15]

Defensa els teus drets [15]

5 Finançament ètic i solidari a Catalunya: FETS [16]

Què és FETS? [16]

Els objectius de FETS [16]

Activitats de FETS [17]

Base social [17]

6 On podem invertir èticament a Catalunya? [18]

7 Quan demanes un crèdit ... [19]

Quina utilitat li donaràs [19]

Quines condicions necessites [19]

8 On podem obtenir finançament ètic a Catalunya? [21]

9 Per saber-ne més... [22]

Bibliografia [22]

Webs d'interès de centres d'investigació i/o certificació sobre finances ètiques [22]

Els diners tenen a veure amb el tipus de societat que volem. I l'ús que en fem d'ells, dels nostres estalvis i de les nostres inversions, poden o no ajudar a un desenvolupament més sostenible. És a dir, aquell que persegueix una major protecció del medi ambient, una gestió racional dels recursos naturals i una major equitat i cohesió social a nivell local i global.

A diferents països, diverses entitats impulsen iniciatives financeres que es basin en un major coneixement de l'ús final dels nostres diners i una selecció de criteris que guiïn el seu destí. Que no puguin ser utilitzats, per exemple, per inversions relacionades amb l'armament, a la tala il·legal de boscos tropicals o que no es relacionin amb empreses de joc. Que vagin destinats, per exemple, a empreses que actuen amb responsabilitat social, que desenvolupen projectes ambientals, que garanteixen la integració de col·lectius exclosos socialment, que promouen el comerç just o garanteixen condicions laborals dignes.

Aquesta Guia vol contribuir a difondre més aquest concepte de finançament ètic i solidari i a informar sobre les possibilitats ja existents per poder invertir o obtenir diners amb criteris ètics i solidaris, des de inversions a termini, plans de pensions o microcrèdits. La Guia és una iniciativa de FETS, una associació de més de 50 entitats catalanes que tenen interès en promoure els principis de la Banca Ètica a Catalunya. Estem segurs que difonent aquests principis i estimulant una major consciència sobre els nostres hàbits financers contribuïm, també, a avançar en els objectius que ens assenyalava l'Agenda 21 de Barcelona, construir una ciutat ambiental i socialment més justa i sostenible.

Imma Mayol
Tercera Tinent d'Alcalde

Arcadi Oliveres
President de FETS

1 Per què una guia de finançament ètic i sostenibilitat?

Perquè a través de les nostres decisions d'estalvi i d'inversió podem incidir en la gestió responsable dels recursos naturals i en la millora del medi ambient, contribuint en la construcció d'una societat més justa i sostenible.

Sostenibilitat, estalvi i inversió

La funció de les institucions dedicades a la intermediació financera, com per exemple els bancs, es facilitar les relacions entre les persones i organitzacions que tenen excedent i les que tenen necessitat de diners, acordant el següent:

- La **quantitat** de diners de que es té excedent o necessitat.
- El **termini** o temps en que es vol recuperar la inversió o es pot retornar el crèdit.
- El **tipus d'interès** o percentatge de la quantitat que es cobrarà o pagarà.
- Les **garanties** que s'ofereixen per assegurar que es compliran els compromisos acordats.

Les garanties típiques de la banca convencional en les operacions de crèdit són les patrimonials i els avals. Les garanties patrimonials permeten al prestador vendre el patrimoni, en cas que el prestatari no torni el crèdit.

Malgrat això, contínuament sorgeixen problemes:

- Les institucions financeres convencionals no ens informen dels criteris a partir dels quals inverteixen els nostres diners i no sabem quins negocis estem finançant amb els nostres estalvis. Per aquest motiu, és possible que aquests negocis no siguin coherents amb el nostre sistema de valors.
- Els sectors més desafavorits de les nostres societats o determinats projectes de tipus cooperatiu, iniciatives d'autoocupació o microempreses que desenvolupin una funció social positiva contribuint a la construcció d'una societat més justa, no tenen accés als crèdits perquè no poden aportar les garanties patrimonials o avals necessaris.

És possible vetllar pels nostres interessos econòmics i al mateix temps vetllar per la sostenibilitat?

Avançar cap a la sostenibilitat exigeix canviar formes de pensar, d'actuar, de produir i de consumir.

Els grans valors d'una societat, com ara la protecció del medi ambient o els drets humans, només es poden assolir si els ciutadans ens hi impliquem directament. No podem demanar la pau i invertir en indústries d'armament, no podem demanar la justícia i invertir en empreses que exploten els infants, no podem demanar respecte pel medi ambient i invertir en empreses contaminants.

En les nostres decisions d'estalvi i d'inversió podem integrar la sostenibilitat en el nostre comportament i compatibilitzar els nostres objectius econòmics, amb els nostres valors ètics, socials i/o mediambientals.

El finançament ètic i el Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat de l'Ajuntament de Barcelona

Finançant activitats econòmiques que tinguin un impacte social i ambiental positiu, les inversions ètiques ens han de permetre assolir els objectius 2002-2012 del Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat de l'Ajuntament de Barcelona:

- Assolir nivells òptims de qualitat ambiental i esdevenir una ciutat saludable.
- Progressar en la cultura de la sostenibilitat mitjançant l'educació i la comunicació ambiental.
- Reduir l'impacte de la ciutat sobre el planeta i promoure la cooperació internacional.

2 Les inversions financeres convencionals i les inversions ètiques

Què fan les entitats financeres amb els nostres diners?

En la nostra vida quotidiana, molts de nosaltres intentem ser el més coherents possible amb els nostres valors. Per exemple, comprem productes de comerç just o hem fet una aposta domèstica pel reciclatge. En les nostres decisions d'estalvi i d'inversió també podem fer-ho.

Quantes vegades ens hem preguntat què fan les entitats financeres on hem dipositat els nostres estalvis amb els nostres diners? Quines activitats es financen?

Quan anem a una entitat financera els nostres diners es dipositen en: comptes corrents, llibretes d'estalvi, dipòsits a termini, títols de l'estat, accions, plans de pensions,

fons d'inversió, assegurances vida-estalvi, etc.

Les entitats financeres inverteixen els nostres diners en: préstecs, crèdits, descomptes, *leasing*, *factoring*, *renting*, o a la borsa, amb l'objectiu d'obtenir la màxima rendibilitat econòmica.

Així, amb els nostres diners, podem acabar finançant negocis que produeixen i venguin armament, que no respectin les condicions laborals dels treballadors, que facin ús de l'explotació infantil, que experimentin amb animals, que perjudiquin el medi ambient, que manipulin els consumidors a través de campanyes comercials i publicitàries il·lícites, etc.

Què volem fer nosaltres amb els nostres diners?

En canvi, nosaltres segurament preferiríem invertir i finançar empreses el funcionament i les activitats de les quals siguin coherents amb el nostre sistema de valors.

Molts de nosaltres preferim invertir els nostres estalvis a entitats financeres que ens assegurin que els destinaran a projectes que siguin coherents amb el nostre sistema de valors ètics i que contribueixin al nostre progrés social i ambiental.

Què és la banca ètica?

La banca ètica és un heterogeni conjunt d'entitats bancàries especialitzades en el finançament dels col·lectius més desafavorits, les entitats d'economia social, les ONG i les empreses més responsables amb el seu entorn humà, social i ecològic.

Només inverteix en negocis rendibles i que, a més, aporten una millora a la nostra societat. Dit d'una altra manera, és una banca que posa al mateix nivell els beneficis econòmics i els beneficis socials i ambientals.

Què són les finances ètiques?

Les finances ètiques són les que porten a terme els bancs ètics i altres entitats de finançament ètic, sota el principi de fer compatible la rendibilitat econòmica i financera amb la consecució d'objectius socials i ambientals.

Han esdevingut un fenomen d'abast mundial que s'ha desenvolupat amb èxit a economies, societats i cultures aparentment tan allunyades com Bangla Desh, Holanda o Catalunya. Per tant, cal diferenciar-les d'altres propostes econòmiques i socials que són purament teòriques o que només tenen una aplicació pràctica en contextos socioeconòmics molt específics.

Són sostenibles les finances ètiques?

Quan contaminem o explotem sense mesura el medi ambient, estem esgotant o malmetent els recursos que nosaltres mateixos necessitem i estem compromentent la seva existència de cara a generacions futures.

Estalviar i deixar de consumir innecessàriament recursos és un acte de sostenibilitat. Invertir-los de manera ètica i responsable és tenir cura del medi ambient i de nosaltres mateixos. Tanmateix, permet conservar els recursos naturals del planeta per les futures generacions.

Per aquest motiu, les finances ètiques són sostenibles i es basen alhora en criteris socials i ambientals.

El naixement dels bancs ètics

El naixement dels bancs ètics, respon a diferents factors. D'una banda, hi ha una consciència creixent sobre el fet que l'ús que fem dels nostres diners tant en l'àmbit de l'estalvi com en el de la inversió, ha de respondre al nostre sistema de valors ètics i a plantejaments socials i ambientals sostenibles.

D'altra banda, hi ha una demanda creixent d'intermediació financera entre el col·lectiu d'inversors èticament exigents i les entitats que treballen en projectes socials o les persones o col·lectius que mai podrien accedir a crèdits de les entitats financeres convencionals.

La selecció d'inversions sostenibles

Fins fa pocs anys, les avaluacions de caràcter ambiental dels productes financers eren excepcionals. No obstant això, des de que l'any 1987 la Comissió Brundtland de les Nacions Unides va estudiar la connexió entre el desenvolupament i el medi ambient, definint el terme 'desenvolupament

sostenible', aquest tipus d'avaluacions han proliferat integrant, en molts casos, el concepte de sostenibilitat en un sentit més ampli.

En especial, a partir de la Cimera de la Terra de Rio de Janeiro de 1992 i de la Cimera sobre Desenvolupament Sostenible de Johan-

nesburg el 2002. L'extensió d'avaluacions sobre la sostenibilitat ha comportat un canvi de paradigma i s'ha passat d'incloure-hi només aspectes mediambientals, a incloure-hi un concepte més ampli de sostenibilitat, proper al que sempre ha defensat la banca ètica.

Els criteris de selecció d'inversions

Els criteris de selecció d'inversions ens permeten destriar els negocis que aporten benefici social i, en aquest sentit, fan referència a les activitats i comportaments de les empreses.

De criteris de selecció d'inversions n'hi ha de dos tipus: els negatius o excloents i els positius o incloents. N'exposem uns quants de cada com a exemple.

Criteris negatius o excloents: la selecció es realitza per exclusió, és a dir, excloent aquelles empreses que duen a terme activitats i comportaments reprovables des del punt de vista social, és a dir, que no es consideren d'acord amb els principis ètics dels inversors.

- Producció i venda d'armament
- Producció i oferiment d'empreses de joc
- Subministrament a l'exèrcit
- Explotació laboral, explotació infantil en tots els països
- Proves amb animals
- Destrucció del medi ambient
- Contaminació d'aigua o aire
- Agricultura intensiva, biotecnologia i manipulació genètica
- Producció d'energia nuclear
- Destrucció de la capa d'ozó
- Producció i distribució de pesticides
- Tala de boscos tropicals sense control
- Utilització de fusta tropical com a matèria primera
- Minería amb alta contaminació i residus
- Grans plantacions en els països del Sud, explotació laboral i mediambiental
- Deslocalització vinculada a pràctiques d'explotació laboral
- Dades dels proveïdors sobre pràctiques d'explotació laboral
- Comportament comercial i publicitari de l'empresa
- Donacions i relacions amb partits polítics
- Recolzament a règims polítics dictatorials
- Especulació financera
- Evasió d'impostos i paradisos fiscals
- Monopolis econòmics
- Comerç de drogues i màfia

Criteris positius o incloents: són activitats i comportaments que estan d'acord amb els principis ètics dels inversors. Una manera de treballar amb aquests criteris, és escollir les empreses més responsables socialment, d'aquells sectors en que no es descarta invertir.

- Manufactura de "productes positius": productes respectuosos amb el medi ambient, biològics, control de la pol·lució, reducció de la despesa d'energia, educació, etc.
- Ocupació de persones en perill d'exclusió social i/o de persones amb disminució
- Adopció de polítiques ambientals en l'empresa
- Reducció de la despesa d'energia i utilització d'energies renovables
- Polítiques de reciclatge i minimització del malbaratament ambiental
- Respecte a la biodiversitat
- Recolzament al desenvolupament comunitari i local
- Igualtat d'oportunitats de gènere, dones en càrrecs directius i tractament igualitari treballadors
- Relació de l'empresa amb la comunitat
- Relació de l'empresa en l'educació i la formació dels treballadors i les famílies
- Relació de l'empresa amb els sindicats i demandes laborals
- Transparència en la gestió econòmica i financera
- Suport a iniciatives d'empreses o projectes ambientals
- Suport a iniciatives de comerç just i consum responsable
- Transferència de tecnologia a països pobres
- Relació amb els proveïdors europeus o d'altres continents
- Respecte als Drets Humans i activitats en països amb vulneració d'aquests drets
- Organització empresarial democràtica i participativa

La banca ètica a l'actualitat

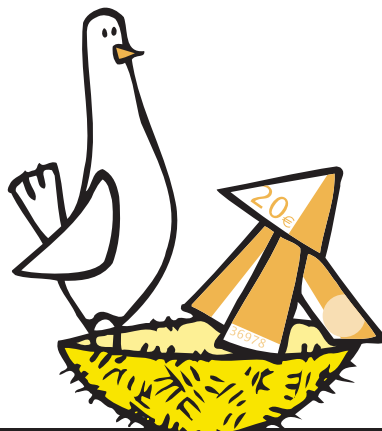
La banca ètica finança negocis d'alt contingut social i que beneficien la comunitat local on es desenvolupen.

Intenta assolir simultàniament dos objectius:

1. Financar activitats econòmiques que tinguin un impacte social positiu. Això implica donar suport a empreses i projectes socials, ecològics, culturals i humanitaris, posar recursos a l'abast de les persones més pobres i, en general, d'aquelles persones que no tenen accés a les vies de finançament dels bancs convencionals
2. Ser viable i obtenir excedents econòmics respectant un conjunt de criteris ètics bàsics

Per a un banc ètic, obtenir finançament és indispensable però no suficient; cal també que els beneficis es generin respectant una sèrie de criteris ètics bàsics i finançant activitats amb un impacte social positiu.

En funció del banc ètic, aquest impacte social pot fer referència al tipus d'activitat finançada o bé al tipus de persona que sol·licita rebre finançament.

En el primer cas, hi trobaríem entitats especialitzades en el finançament d'empreses i projectes socials, ecològics, culturals i humanitaris. Per aquest motiu, sovint es diu que la banca ètica és la banca del i pel tercer sector i l'economia social.

En el segon cas, hi trobaríem institucions que es caracteritzen per posar els seus préstecs a l'abast d'aquelles persones que no tenen accés al finançament de bancs tradicionals. Que accepten un ventall molt més ampli de garanties que la banca convencional i, per tant, van més enllà de les garanties patrimonials i avals. Que consideren que la viabilitat del projecte, la pertinença a una xarxa que respongui de manera mancomunada al deute, l'experiència del/s promotor/s, etc. són garanties tant o més fiables que les convencionals.

Sovint es confon la banca ètica amb els fons d'inversió ètics¹ quan, de fet, els bancs ètics no sempre ofereixen aquest producte financer. Al contrari, moltes vegades ha estat la banca convencional la que ha vist una oportunitat de negoci en aquells inversors de borsa que s'interessen per les empreses socialment més responsables, creant fons d'inversió ètics.

Els bancs ètics d'arreu del món

Actualment el fenomen de la banca ètica s'ha estès arreu del món, com podem observar en la següent taula, on presentem els principals bancs ètics europeus:

ENTITAT	PAÍS	ANY DE CREACIÓ	ORÍGEN	DADES DE L'ENTITAT	PRINCIPIS ÈTICS I PRIORITATS EN LES SEVES INVERSIONS	PRODUCTES FINANCERS
Triodos Bank	Holanda	1980	Moviment antroposòfic	Des del dia 1 de gener de 2004 tenen una oficina oberta a Madrid per cobrir les operacions financeres de tot l'Estat espanyol. www.triodos.es	Empreses, organitzacions i projectes que treballin en l'àmbit social, mediambiental i cultural, amb els estalvis i inversions de persones que volen afavorir i fomentar negocis responsables i innovadors.	Molta varietat de productes financers.
Caisse Solidaire Nord Pas de Calais	França	1997	Necessitat de dinamitzar econòmicament una zona industrial fortament colpejada per la crisi del sector de la metal·lúrgia.	www.finansol.org/Acteurs/FicheActeurs/CaisseNPC.asp	Creació de petites empreses en el sector serveis, artesà, indústria, desenvolupament rural i el desenvolupament d'associacions i empreses innovadores.	Productes de crèdit i comptes d'estalvi tradicionals.
Banque Alternative Suisse	Suïssa	1990	Ambients ecologistes, moviments alternatius del món sindical i ONG.	www.bas-info.ch	Projectes i empreses tenint en compte criteris socials i ecològics.	Molta varietat de productes financers. La majoria del crèdit és hipotecari.
Banca Popolare Etica	Itàlia	1998	Sorgeix lligada a la necessitat de crèdit del sector no lucratiu, de les cooperatives de treball i cooperatives socials.	www.bancaetica.com	El banc gestiona l'estalvi dirigint-lo cap al desenvolupament de l'economia social.	Crèdit i comptes d'estalvi tradicional.

¹ Veure: *Observatorio de los fondos de inversión éticos, ecológicos y solidarios en España* publicat per l'IPES d'ESADE.

ENTITAT	PAÍS	ANY DE CREACIÓ	ORÍGEN	DADES DE L'ENTITAT	PRINCIPIS ÈTICS I PRIORITATS EN LES SEVES INVERSIONS	PRODUCTES FINANCERS
Oikocredit	Holanda	1975	Consell Mundial d'Esglésies.	www.oikocredit.org	Oikocredit, promou la justícia global fent que persones, i grups comparteixin els seus recursos a través d'inversions socialment responsables i ajudant les persones necessitades mitjançant crèdits.	Crèdits a cooperatives, institucions de microfinances i petites empreses del tercer món.
The Cooperative Bank	Anglaterra	1971	Cooperativa de consum minorista.	www.cooperativebank.co.uk	El banc inclou principis humans, socials i ecològics en la seva política.	Serveis financers per empreses i particulars.
JAK	Suècia	1997	Associació d'estalvis i préstecs sense ànim de lucre.	www.jak.se	El banc és propietat i està dirigit pels seus 21.000 membres. JAK principalment fa préstecs sense interès als seus membres. Aquests poden destinar els seus estalvis a empreses locals seleccionades.	Crèdit sense interessos pels seus membres.
Charity Bank	Regne Unit	1996	Un banc pel tercer sector.	www.charitybank.org enquiries@charitybank.org	Ofereix crèdit a organitzacions del tercer sector.	Productes d'estalvi i de crèdit bàsics.
Ecology Building Society	Regne Unit	1981	Un banc per finançar habitatge de forma sostenible.	www.ecology.co.uk info@ecology.co.uk	Ofereix hipoteques per a l'adquisició d'habitatges que compleixen certs requisits ecològics.	Estalvis i crèdits hipotecaris.
ASN Bank	Holanda	1960	Filial d'un grup financer holandès.	www.asnbank.nl	Inverteix segons criteris que assegurin una societat sostenible.	Amplia varietat de productes financers.
Freie Gemeinschaftsbank	Suïssa	1984		www.gemeinschaftsbank.ch	Ofereix possibilitats d'estalvi i dona crèdit per estimular iniciatives amb una finalitat social.	Els productes d'estalvi permeten al client elegir el destí dels seus diners. També ofereix crèdits bàsics.
EthikBank	Alemanya	1995	Filial del Volksbank Eisenberg	www.ethikbank.de hallo@ethikbank.de	La seva política financera té una orientació sostenible.	Productes d'estalvi. Els fons s'inverteixen en empreses dels països de l'OECD que compleixen els seus criteris ètics.
GLS Gemeinschaftsbank	Alemanya	1974	Primer banc ètic a Alemanya. Compte amb el suport del sector cooperatiu.	www.gemeinschaftsbank.de bochum@gls-bank.de	Posa els fons dipositats pels seus clients a escoles i guarderies, granges ecològiques, iniciatives de teràpies curatives i socials, projectes per a persones desocupades, botigues biològiques, projectes comunitaris, etc.	Productes d'estalvi i de crèdit.

3 Inversions ecològiques, socials, sostenibles i democràtiques

Inserció laboral i medi ambient

L'exclusió social i laboral ha esdevingut un dels grans reptes de les societats occidentals modernes com la catalana i una de les causes del ressorgiment del que s'anomena tercer sector. El tercer sector és un sector econòmic que engloba nombroses organitzacions que treballen per fer-hi front com, per exemple, les empreses d'inserció que són organitzacions tal com associacions, fundacions, cooperatives, societats anònimes o limitades laborals, etc. que lluiten contra l'exclusió social a través de la contractació laboral de les persones més desfavorides, de persones que es troben en risc d'exclusió social i laboral o que ja pateixen aquesta situació tan freqüent al nostre país.

Per aquest motiu, es pot afirmar que les Empreses d'Inserció, juntament amb les iniciatives de Consum Just i Solidari, i les iniciatives financeres ètiques, representen els tres pilars i fonaments essencials d'una societat sostenible. Les empreses d'inserció són socialment responsables i sostenibles perquè basen la seva activitat en el progrés social, el respecte al medi ambient i el desenvolupament econòmic. El mercat en el que operen és principalment el

de la gestió de residus i el medi ambient (gestió de deixalleries, serveis de recollida de residus municipals, etc...), tot i que també hi ha empreses d'inserció en l'àmbit de la construcció, la jardineria i la rehabilitació d'espais públics i privats, habitatges i locals, i en l'àmbit dels serveis personals de proximitat.

Una de les demandes que les empreses d'inserció realitzen a l'Estat és l'aprovació d'una Llei d'Empreses d'Inserció que defineixi les característiques d'aquest tipus d'organitzacions i que estimuli la seva contractació i suport per part de les administracions, reconeixent el valor afegit per la nostra societat de la funció social que desenvolupen, perquè un dels principals problemes que tenen és el del finançament d'inversions, de circulants i de nous projectes i activitats. En altres paraules, el problema de l'exclusió financera.

L'obra social de les entitats financeres tradicionals ha tingut un important paper en l'àmbit cultural o esportiu. Fins i tot, en els darrers anys, algunes han desenvolupat programes de microcrèdits per fer front a l'exclusió social i a la pobresa. Malgrat això, els projectes

socials per lluitar contra l'exclusió social i laboral que complementin els microcrèdits per tal de donar la solidesa financera necessària als projectes socials d'organitzacions del tercer sector com les empreses d'inserció, tenen un paper secundari i totalment deficitari de les seves "inversions altruistes".

Les empreses d'inserció disposen de solvència social i econòmica, però no en el marc dels paràmetres "patrimonialistes" de la banca tradicional. La seva solvència social i econòmica s'ha de mesurar a partir dels paràmetres del seu propi projecte social, del fet que moltes vegades es tracta d'organitzacions sense afany de lucre, i les xarxes socials que s'estableixen en el tercer sector.

© CEPA

El desenvolupament dels microcrèdits

En l'actualitat ja són més de 7.000 les institucions microfinanceres que ofereixen serveis de microcrèdit arreu del món. També als països més pobres. Un bon exemple és Oikocrèdit Internacional, que a través d'organitzacions de suport als països del nord com Oikocrèdit Catalunya, cerca inversors per finançar projectes productius a països en desenvolupament en forma de crèdits.

L'objectiu dels microcrèdits és ajudar a persones en situació de pobresa i marginació perquè puguin desenvolupar projectes ètics d'autoocupació que els permetin, amb el temps, obtenir una font regular d'ingressos.

L'èxit del microcrèdit ha sorprès a molta gent:

- En primer lloc, als banquers tradicionals, convençuts fins ara que els pobres no oferien prou garanties com per ser considerats clients potencials.
- En segon lloc, a tots els qui segueixen pensant en els pobres com a persones irresponsables i incapaces d'assumir qualsevol tipus de compromís.

Ans al contrari, els microcrèdits asseguren una major transparència en les activitats d'inversió, permeten generalitzar una manera d'entendre l'activitat econòmica basada en el respecte envers l'entorn humà, social i natural i contribueixen al just reconeixement de la dignitat de les persones.

En especial, al reconeixement de la dignitat d'aquelles persones que es troben excloses del sistema financer comercial, que es troben excloses de la manera de viure que es considera acceptable a la seva societat.

L'objectiu dels microcrèdits és tractar els exclosos del sistema bancari formal –per exemple perquè no tenen avals o garanties– com si no ho fossin, i el resultat són microcrèdits amb taxes d'interès de mercat local.

Sovint són valorats en funció del seu impacte en la comunitat, és a dir, en funció de les persones a qui ajuda i de la seva viabilitat econòmica, esdevenint la taxa d'impagats el millor indicador sobre l'adequació entre el programa de microcrèdit i la comunitat en la que incideix.

Resulta evident que tota activitat de microfinances ha de ser sostenible econòmicament si vol seguir ajudant més enllà del curt termini. I els microcrèdits ho són. La taxa d'impagats acostuma a ser molt baixa –en el cas del Grameen Bank, per exemple, un 98% dels microcrèdits són retornats puntualment–, per diferents motius.

Per exemple, perquè abans d'atorgar el crèdit i conjuntament amb l'avaluació ètica, es duen a terme estudis de viabilitat econòmica de l'activitat a finançar i atorgat el crèdit, hi ha un assessorament tècnic constant i un seguiment del projecte que pot durar anys. A més, l'acceptació del compromís quan es rep un microcrèdit acostuma a fer incrementar la confiança i l'autoestima de la persona.

Fons d'inversió i de pensions, ètics i ecològics

Els fons d'inversió i de pensions ètics i ecològics, segueixen criteris no financers (negatius i/o positius) per escollir l'univers d'empreses on invertir.

Cal diferenciar els fons ètics dels solidaris, doncs aquests últims són fons d'inversió convencionals que cedeixen una part de les comissions de gestió a una o varies ONG's que desenvolupen activitats socials, però no segueix cap tipus de criteri de selecció d'inversions més enllà del financer. Ara bé, podem trobar fons d'inversió mixtes, és a dir, que són ètics i alhora solidaris.

Els fons d'inversió ètics, pel fet de ser ètics, a més de l'estructura que tingui qualsevol fons d'inversió convencional, han de tenir les següents figures:

1. Una **organització especialitzada en investigació** d'aspectes no financers de les empreses. La investigació es pot fer de manera interna o externa. L'elecció d'un o altre sistema pot dependre de l'operativitat dels criteris que es segueixen per seleccionar les inversions i de la mida de l'univers de les empreses a invertir.
2. Una **comissió ètica independent** que selecciona l'univers de valors invertibles i fa el seguiment dels criteris ètics i d'on s'inverteixen els actius. Els membres de la comissió han de ser persones reconegudes per la seva autoritat en coneixement de la responsabilitat social de les empreses. És important que es reuneixi amb una periodicitat suficient i que els membres de la comissió prenguin decisions per consens.

El cost de mantenir aquesta estructura suplementària repartida entre els partícips del fons es converteix en una quantitat petita que no resta rendibilitat al fons.

Tant a la Gran Bretanya com als Estats Units, on existeix una àmplia oferta de fons d'inversió ètics, aquests obtenen una rendibilitat similar a la dels fons d'inversió convencionals.

Els fons d'inversió han estat rebutjats per sectors socials molt sensibilitzats pel respecte dels drets humans arreu del món, per varies

raons. D'una banda molts fons no estan sota la supervisió d'un comitè ètic independent i l'aprofundiment en l'aplicació dels criteris², a l'hora d'escollir les empreses on invertir, és força superficial.

D'altra banda, l'actual sistema borsari és un mercat fortament especulatiu i, sobretot, moltes de les grans corporacions que hi cotitzen han estat denunciades per la marginació social que han generat. Ara bé, aquest instrument ben gestionat té grans potencialitats per introduir la responsabilitat social a les gran empreses.

4 Quan estalvies...

Fes inversions sostenibles

Fixa't on poses els teus estalvis

Si vols que els teus estalvis s'inverteixin en activitats sostenibles, aposta per aquelles entitats financeres que segueixen criteris ètics i ecològics alhora de seleccionar les inversions, i que tenen un comitè ètic que vetlli pel seu compliment.

Deixa't assessorar

Si tens dubtes sobre la informació que et donen, posa't en contacte amb FETS i t'ajudarem a treure'n l'entrellat.

Informa't de les condicions

Una informació clara i completa és senyal de transparència, un dels principis bàsics de la banca ètica.

Hi ha cinc aspectes bàsics i estrictament financers, sobre els que cal tenir resposta per saber si un producte financer s'adapta a les teves necessitats:

L'import: Hi ha una quantitat mínima que has d'aportar per poder contractar el producte financer?

El termini: Durant quant de temps no podràs recuperar els teus diners sense penalització?

La rendibilitat: T'asseguren un tipus d'interès fix o en funció de l'evolució del mercat?

Les comissions: Quines comissions comporta la formalització de l'operació i la gestió mentre estigui vigent?

La fiscalitat: La contractació d'aquest producte té algun cost o avantatge fiscal?

Si pots i vols, participa!

Pregunta quin tipus d'informació periòdica s'ofereix: rendibilitat, tipus d'activitats finançades, etc.

Intervé sempre que puguis als mecanismes de presa de decisions de l'entitat per tal de contribuir a la seva gestió democràtica.

És una bona manera de participar activament en aquesta transformació de les relacions entre economia i persones que s'està encenent a Barcelona.

Defensa els teus drets

Demana el contracte

El contracte formalitza el compromís de l'entitat respecte dels teus diners. Sense aquest document és molt difícil que puguem defensar els nostres drets. Cal tenir present que per tal que un contracte tingui validesa legal ha de tenir el nom, el NIF i la signatura de les parts, la data i l'objecte del contracte.

Per tal que en el contracte quedi clara l'operació financera i els drets

i obligacions de les parts, hi ha de constar l'import, el termini, el tipus d'interès i si hi ha comissions de serveis associats a l'operació.

El tipus d'interès també s'ha d'expressar en forma de Taxa Anual Efectiva (TAE), que reflecteix el rendiment financer anual de l'operació, tenint en compte la periodicitat de venciment dels interessos i les comissions que es cobren.

Exigeix transparència

Una de les característiques més importants de les entitats de finançament ètic és que apliquen el principi de transparència a totes les seves activitats d'inversió.

Aquest principi, permet que com a inversor puguis conèixer el tipus d'activitats que finances, els criteris que regeixen l'elecció de les mateixes i, per tant, saber si són coherents amb el teu sistema de valors ètics.

² Observatorio d'ESADE.

5 Finançament ètic i solidari a Catalunya: FETS

Què és FETS?

FETS-Finançament Ètic i Solidari és una associació que va néixer l'estiu de 1999 que agrupa a més de 50 entitats catalanes del tercer sector i l'economia social i solidària, i a persones que tenen interès en promoure els principis de la banca ètica a Catalunya.

Els objectius de FETS

- Sensibilitzar a la societat, per a què prengui consciència que amb l'ús dels nostres diners podem estar finançant activitats en contra de les nostres conviccions ètiques.
- Fomentar l'estalvi i les inversions ètiques, donant a conèixer les entitats que ja avui, ofereixen instruments d'estalvi i finançament ètic a Catalunya.
- Impulsar la banca ètica a Catalunya, posant les bases necessàries per crear un sistema financer que a més de garantir una bona rendibilitat, garanteixi que els estalvis arribin a les persones que més ho necessiten i s'inverteixin en empreses socialment responsables.

Activitats de FETS

Per tal d'assolir els seus objectius, FETS desenvolupa les següents activitats:

- Conferències sobre finançament ètic i solidari.
- Articles de premsa sobre FETS i banca ètica.
- Organització de cursos i jornades sobre FETS i banca ètica.
- Participació en congressos i jornades.
- Assessorament sobre finances ètiques.
- Informació de les iniciatives de banca ètica i de la investigació sobre la responsabilitat social de les empreses arreu del món.

D'entre les activitats dutes a terme els darrers anys, podem destacar:

- Primavera 2000: edició de la revista especial "Fons d'inversió ètics i solidaris".
- Octubre 2000: organització del 1er Congrés Internacional de banca ètica a Catalunya.
- Octubre 2001: edició del llibre "La banca ètica. Molt més que diners".
- Desembre 2002: edició en castellà del llibre "La banca ètica. Mucho más que dinero".
- Setembre 2003: inauguració de l'exposició itinerant "Diners fan bé, diners fan mal".

Base social

La singularitat de FETS prové de la gran heterogeneïtat dels seus socis. L'associació la formen cooperatives, fundacions, ONG's, organitzacions sindicals, congregacions religioses, associacions....

Aquesta gran diversitat pretén aglutinar el major nombre d'entitats que constitueixen el tercer sector i l'economia social a casa nostra, entorn al projecte de crear una banca ètica a Catalunya.

Les entitats sòcies de FETS són:

- Acció Solidària Contra l'Atur ■ ACIDH ■ Agermanament Sense Fronteres ■ AIRES ■ Alternativa 3 ■ Amnistia Internacional Catalunya ■ Arç Cooperativa ■ Associació d'Amics de l'UPC ■ Assoc. Benestar i Desenvolupament (ABD) ■ Associació de Veïns del barri de les Escodines ■ Caputxins de Sarrià ■ Càritas ■ Centre de Cooperació per al Desenvolupament – UPC ■ Col·lectiu Ronda ■ CC.OO ■ Comitès Oscar Romero de Catalunya ■ Consell de la Joventut de Barcelona ■ Consell Nacional de la Joventut de Catalunya ■ COOP 57 ■ Cooperativa Agropecuària L'Olivera ■ Creu Roja Catalunya ■ Drapaires d'Emaús ■ Escoltes Catalans ■ FAVB (Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona) ■ Fed. Catalana de Voluntariat Social ■ Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya ■ Femvisió ■ Fidem ■ Fundació Atlas ■ Fundació Catalana de l'Esplai ■ Fundació Champagnat ■ Fundació Equilibri ■ Fundació Futur ■ Fundació per a la Innovació de l'Acció Social (FIAS) ■ Fundació Pere Tarrés ■ Fundació Privada Trinijove ■ Fundació Roca i Galès ■ Fundació Sabadell Solidari ■ Institut Erich Fromm ■ Institut Persona Empresa i Societat (IPES-ESADE) ■ Interred Catalunya ■ Intermón-Oxfam ■ Justícia i Pau ■ Lliga dels Drets dels Pobles ■ Mans Unides ■ Medicus Mundi ■ Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi de Catalunya ■ Oikocrèdit Catalunya ■ Proyecto Local ■ Secot ■ Secretariat d'Entitats de Sants, Hostafrancs i La Bordeta ■ Setem ■ Solverd, sccl ■ Teixidors, sccl ■ Unió de Religiosos de Catalunya ■ Universitat Internacional de la Pau ■

FETS també compta amb col·laboradors individuals, són persones que donen recolzament econòmic i segueixen de prop l'evolució de FETS.

6 On podem invertir èticament a Catalunya?

	ENTITAT	TIPUS INSTRUMENT	COMITÈ ÈTIC	PER A QUÈ S'UTILITZEN ELS MEUS ESTALVIS?	DADES DE L'ENTITAT
	COOP57 és una cooperativa de serveis financers ètics i solidaris	Inversió a termini	Sí	Per a projectes de l'economia social (cooperatives, associacions, fundacions..), amb un alt contingut social)	C/ Méndez Núñez, 1, pral. 2a. 08003 Barcelona T. 93 268 29 49 coop57@coop57.coop www.coop57.coop
	Oikocrèdit Catalunya recull fons per invertirlos al banc ètic holandès Oikocredit Internacional	Inversió a termini	Sí	Els diners invertits a Oikocrèdit Internacional són destinats a atorgar crèdits a col·lectius i organitzacions locals de països en desenvolupament, per donar suport a les seves iniciatives productives.	C/ Bisbe Laguarda, 4 08001 Barcelona T. 93 441 63 06 catalunya@oikocredit.org www.pangea.org/oikocredit/
	Fondo Etico FIM és un fons d'inversió promogut per Intermón Oxfam i gestionat per Morgan Stanley Dean Witter	Fons d'inversió	Sí	Inversions en empreses que cotitzen a borsa i que compleixen criteris de comportament mediambiental i social.	Rambla Catalunya, 86 08008 Barcelona T. 93 228 39 00 barcelona@msdw.es www.fondoetico.com
 	Banc Sabadell Pla Ètic i Solidari és un pla de pensions, promogut per la iniciativa conjunta del Banc de Sabadell, Intermón Oxfam i ESADE	Pla de Pensions	Sí	Inversions en empreses que cotitzen a borsa i que compleixen criteris de comportament mediambiental i social.	Qualsevol oficina del Banc de Sabadell T. 902 323 222 www.bancsabadell.com
	Triodos Bank	Ecodipòsit	Sí	Finança únicament empreses i iniciatives amb clars objectius socials, mediambientals i culturals. A més, per cada Ecodipòsit contractat, es compromet a plantar un arbre en un bosc de gestió sostenible.	T. 902 360 940 www.triodos.es

7 Quan demanes un crèdit...

Quina utilitat li donaràs

Projectes

Si vols que la banca ètica financii els teus projectes, amb ells hauràs de contribuir a la millora mediambiental i social de la comunitat on els desenvolupis.

Habitatge

La banca ètica pot finançar també el teu habitatge, però ha de ser la teva primera residència, no ha de contribuir a l'especulació del mercat immobiliari i ha de servir per cobrir les necessitats bàsiques de la família que l'ha d'habitar.

Formació

La formació és sempre una inversió que obre noves oportunitats laborals a les persones. Si està orientada a oferir serveis socials o donar-los suport, desperta més interès per part de la banca ètica.

Salut

Hi ha molts aspectes de la salut que la Seguretat Social no cobreix i que són bàsics per tal que una persona amb discapacitats pugui fer una vida normal.

Facilitar que aquestes persones puguin invertir en la seva salut és donar oportunitats a aquells per a qui el sistema de salut pública no té solucions.

Quines condicions necessites

Cal que valoris bé la teva capacitat per retornar el crèdit, en aquest sentit cal fer un anàlisi de cadascuna de les condicions del crèdit que vols sol·licitar:

L'import a demanar

Valora quins ingressos i quines despeses tens habitualment i a partir d'aquí valora quina part pots destinar a retornar el crèdit. Així sabràs quin és l'import a demanar amb la tranquil·litat que no estaràs més el braç que la màniga.

Els terminis de pagament

Observa amb quina periodicitat reps els ingressos amb els que retornaràs el crèdit, de manera que el més pràctic és que quan cobris ja restis la part corresponent al retorn del crèdit i així no tindràs el perill de gastar-te aquests diners en altres coses.

Per tant, els terminis de retorn del crèdit que més et convenen són aquells que coincideixen amb els ingressos que tens.

El tipus d'interès

Per lògica escolliràs aquella entitat que t'ofereixi un tipus d'interès més baix, però no t'has de deixar enlluernar pel primer cop de vista dels interessos nominals, sinó que has de considerar el cost de tota l'operació tenint en compte el venciment dels interessos i les comissions associades.

El millor és sol·licitar que et calculin la Taxa Anual Efectiva (TAE) de l'operació, el que et permetrà comparar el cost del crèdit a cadascuna de les entitats on el sol·licitis.

Els serveis relacionats

La banca convencional ofereix pocs serveis al sol·licitant d'un crèdit i, a més, en cobra comissions. Solen ser les típiques comissions d'estudi, obertura i amortització o cancel·lació anticipada.

En canvi la banca ètica ofereix més serveis que la banca convencional i normalment no cobra comissions per aquests.

L'acompanyament que fa la banca ètica consisteix a analitzar els següents aspectes:

- Idea de projecte tenint en compte l'activitat que es vol desenvolupar, com han anat les experiències anteriors, els recursos humans amb que es compta, l'operativa, els recursos materials, la forma jurídica i el mercat en què es mourà.
- Característiques de les necessitats de finançament del projecte.
- Viabilitat financera, humana i social del projecte.

- Actituds dels sol·licitants del crèdit respecte al compromís personal, el recolzament de la família i de l'entorn en general, la vinculació al territori, el deixar-se assessorar i el tocar de peus a terra.
- Seguiment de l'evolució del projecte aconsellant solucions davant dels problemes que van sorgint i adaptació de les condicions del crèdit a les noves circumstàncies.

Aquest acompanyament és útil al sol·licitant perquè rep l'ajuda quan es troba amb dificultats i, quan és necessari, es flexibilitzen les condicions de retorn del crèdit.

A l'entitat que concedeix el crèdit també li és útil, doncs si el projecte prospera li podran retornar el crèdit i no tindrà problemes de morositat.

Les garanties

La paraula crèdit ve de creure, és a dir, que qui deixa els diners ho fa perquè creu en qui els hi ha demanat i, per això té la confiança que els tornarà. Ara bé, no és una creença cega, doncs la confiança es basa en el compromís de la persona que farà tot el possible per tornar el crèdit.

De fet qui ha demanat un crèdit és el més interessat en tornar-lo, doncs si no el pot tornar vol dir que no se n'ha sortit amb el seu projecte i que està igual o pitjor que abans de rebre'l. És a dir, el crèdit no l'ha ajudat.

La garantia del compromís es fa realitat quan els sol·licitants del crèdit accepten de bon grat l'acompanyament i, és imprescindible per aquells que no disposen de garanties patrimonials o avals.

Per altra banda, la banca ètica accepta també garanties patrimonials o avals, però no únicament doncs en considera d'altres tipus com el compromís dels sol·licitants dels que hem parlat, la viabilitat del projecte, la pertinença a una xarxa que respongui de manera mancomunada al deute, l'experiència del/s promotor/s, etc.

8 On podem obtenir finançament ètic a Catalunya?

	ENTITAT	OBJECTE	DESTINATARIS	DADES DE L'ENTITAT
	COOP57 és una cooperativa de serveis financers ètics i solidaris	Finançament de projectes amb un alt contingut social	Cooperatives i altres empreses socials, fundacions i associacions	C/ Méndez Núñez, 1, pral. 2a. 08003 Barcelona T. 93 268 29 49 coop57@coop57.coop www.coop57.coop
	Acció Solidària Contra l'Atur , és una fundació que tracta d'evitar la marginació dels aturats amb dificultats econòmiques	Recolzar, per mitjà d'ajuts amb compromís de devolució, a persones que a causa de l'atur es troben en serioses dificultats.	Emprenedors potencials amb projectes viables, sense possibilitat d'obtenir finançament per altres vies.	C/ Riera de St. Miquel, 1 bis, 3r 2a 08006 Barcelona T. 93 217 99 97 accio@pangea.org www.pangea.org/accio
	Fundació Un Sol Món , de l'Obra Social de Caixa Catalunya, treballa donant microcrèdits tant en l'àmbit nacional com col·laborant amb diverses organitzacions de l'Àfrica i de l'Amèrica Llatina	Oferta de microcrèdits per aconseguir l'ocupació.	Persones sense mitjans ni garanties bancàries, perquè puguin iniciar una activitat artesanal, comercial o de negoci pròpia.	C/ Provença, 261-265 08008 Barcelona T.902 400 973 www.unsolmon.org
	Fundació Internacional de la Dona Emprenedora (FIDEM)	Donar suport a dones emprenedores que volen crear el seu propi negoci, oferint assessorament i possibilitats de finançament.	Dones que vulguin crear el seu propi negoci i no tinguin els avals necessaris per demanar un préstec, ni disposin de les garanties que exigeixen les entitats bancàries.	Pl. Ramon Berenguer el Gran, 1, entl. 2a. 08002 Barcelona T. 93 310 31 66 fidem@telefonica.net www.fidem.net
	"La Caixa" Obra social	Finançament de projectes d'autoocupació amb préstecs de petita quantia promoguts per persones que pateixen exclusió financera	Qualsevol persona que, amb l'objectiu de desenvolupar un projecte empresarial d'autoocupació, tingui dificultats per accedir als crèdits habituals del sistema financer.	www.lacaixa.es Qualsevol oficina de La Caixa
	Triodos Bank	Finançament de projectes en l'àmbit social, mediambiental i cultural.	Empreses i institucions dels sectors socials, mediambiental i culturals	T.902 360 940 www.triodos.es

9 Per saber-ne més...

“La banca ètica: molt més que diners” (2001)

El llibre “La Banca Ètica. Molt més que diners”, és el primer llibre sobre finançament ètic i solidari que s’edita i inclou les ponències del 1r Congrés Internacional de Banca Ètica a Catalunya, una explicació del fenomen

de la banca ètica i una descripció de les diferents entitats catalanes que actualment ofereixen productes d’estalvi i finançament ètics i solidaris. Si encara dubtes que les paraules “banca” i “ètica” puguin anar juntes, aquest llibre et sorprendrà.

Bibliografia

ALBAREDA, L. *Fons d’Inversió Ètics i Solidaris*. Revista de FETS núm.1. Primavera 2000.

CASALS, J. *Estratagemes dels capitalismes il·lustrats*. Barcelona: EcoConcern (Quaderns d’Economia i Societat), 1992.

CORTINA, A (coord.). *La rentabilidad de la ética para la empresa*. Madrid: Fundación Argentaria i Editorial Visor, 1997.

LOZANO, Josep M. *Ètica i empresa*. Barcelona: Proa (Col·lecció Temes Contemporanis), 1997.

LOZANO, J.M. (dir.), ALBAREDA, L. i BALAGUER, M.R. *Observatorio de la Inversión Socialmente Responsable en España 2003*. Barcelona: ESADE-IPES, 2004.

Webs d’interès de centres d’investigació i/o certificació sobre finances ètiques

CSR Europe <www.csreurope.org>

Ethibel <www.ethibel.org>

Eurosif <www.eurosif.info>

Institut Persona, Empresa i Societat (IPES) d’ESADE <www.esade.es/institution/institutos/ipes/index.php>

UN Global Compact <www.unglobalcompact.org>

Si vols més informació, contacta amb FETS, Finançament Ètic i Solidari.
Ens pots trobar a:

Via Laietana, 45, esc. B, 1r 2a
08003 Barcelona
T. 93 317 17 67
E-mail: fets@fets.org
<www.fets.org>

EDITA

© **Ajuntament de Barcelona. 2005.**
Sector de Serveis Urbans i Medi Ambient
Direcció de Programes Ambientals

COORDINACIÓ

Txema Castiella, Joaquim Sabater

CONTINGUTS I REDACCIÓ

Xavier Bertrana, Maite Codina, Àngel Panyella

COL·LABORACIONS

Montserrat Llobet, Marco Van Andel

DISSENY GRÀFIC

Clic Traç, sccl

IMPRESSIÓ

Imprès en paper 100% reciclat

Per a qualsevol informació sobre les guies d'educació ambiental:

CENTRE DE RECURSOS BARCELONA SOSTENIBLE

Nil Fabra, 20

Barcelona 08012

Tel. 93 237 47 43

www.bcn.es/agenda21/crbs

recursos@mail.bcn.es

**Potenciar l'activitat econòmica orientada
cap a un desenvolupament sostenible.**

Objectiu 8 del Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat
Agenda 21 de Barcelona

[A G E N D A 2 1 B C N]